

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za ino-
zemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom.
Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj
Alojz Kusold, Ljubljana. — Odgovorni urednik Ivan Saje,
Glince IV, Štev. 2. — Tiska tiskarna »Slovenija«, Predstavnik za ti-
skarno: Albert Kolman v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

V obrambo golega življenja.

Odvzeti delavcem pravico strokovnega zdru-
ževanja pomeni OGROZATI njihovo življenje. Zla-
sti danes, ko pada vse breme gospodarske krize na
delavstvo, ki nima pod tem reakcionarnim režimom
skoro nobene zaščite, je pravica strokovnega zdru-
ževanja edina daje možnost proletariatu da se za-
ščiti, da si OBRANI golo življenje!

Zlasti je to jasna resnica za slovenske rudarje,
izročene na milost in nemilost inozemskim pre-
mogovnim in svinčnim baronom, bičane od reduk-
cij in praznovanj, prepuščene najbrezobzirnejšemu
šikaniranju in priganjanju, za slovenske rudarje,
ki garajo za suho skorjico kruha, katerih deca
gladuje, katerih položaj tvori — po priznanju de-
moga glasila notranjega ministra dr. Korošca —
»Slovenca« z dne 11. aprila — najbolj žalostno
poglavje.

Isti »Slovenec« je v štev. 83. z dne 11. aprila
1928 objavil članek »Slovenski rudar — največji
trpin«, kjer med drugim piše tudi sledeče:

»Neprecenljiva sreča je za rudarja — or-
ganizacija. Najslabša organizacija je boljša
kot nič. Zalibog na vidimo danes v Sloveniji
abnormalno dejstvo, da ravno tisto delavstvo,
ki je najbolj stiskano, rudarsko, ima najmanj
smisla za organizacijo! Veliko so tega krivi,
kar priznavajo marksiisti sami, komunisti, ki
so rudarje s svojo zdaj demagoško, zdaj opor-
tunistično politiko brez smisla in srca za nje-
hove resnične potrebe globoko oskodovali in
jih tako navdali z globokim nezaupanjem do
vsake organizacije sploh. Vse strokovne or-
ganizacije imajo organiziranih samo okoli 20
odstotkov rudarjev! 80 odstotkov rudarjev je
neorganiziranih!

Rudarsko delavstvo čaka pravih vodite-
ljev, apostolov, intenzivnega dela strokovnih
in kulturnih organizacij. Tu je široko polje za
praktično krščansko delo in socialno apostol-
stvo.«

Rudarsko delavstvo ni hotelo po »Sloven-
čevem« receptu čakati voditeljev in apostolov, s
katerimi ima sakramensko težko izkušnje, temveč
je zasnovoval svojo vsesrudarsko strokovno or-
ganizacijo, v katero bi mogel pristopiti vsi rudarji brez
razlike, da se BORJO za kruh in pravice — in
kaj je storil g. notranji minister dr. Korošec, »kr-
ščanski« apostel? Prevedel je rudarjem usta-
novitev organizacije na popolnoma PROTIZAKO-
NIT način, kot smo to v zadnji štev. »Enotnosti«
dokumentirano dokazali.

S tem svojim gnusnim dejanjem je Korošec
razkrinkal vse »krščansko«, »socialno«, »apostol-
sko« FARIZEJSTVO »Slovenca« in cele Sloven-
ske Ljudske Stranke, ki zvrča krivdo za neor-
ganiziranost rudarjev na »komunistične« rudarje,
ko pa rudarji hočejo ustanoviti strokovno or-
ganizacijo, pa pogazi zakon in jim to prepove!

Menimo, da ni treba tu več besedi, kajti ni-
hovo lastno dejanje jih razkrinkuje kot sleparje in
trinoje!

Ko je režim stopil rudarjem na pot in jim
prepovedal ustanovitev organizacije, so se rudarji
oprnili z znanim »Odpriim pismom Korošču« na
celokupno javnost, da postane to zlodejstvo re-
žima znano vsemu svetu. Rudarji nam sporočajo,
da se jim je zdelo škoda znanke, da bi to pismo
poslili tudi »Slovincu«, pač pa so ga poslali
»Delavski pravici«, ki ga pa v kljub svojemu »pra-

Kako Korošček režim

PRODAJA KOS ZA KOSOM DRŽAVNEGA GO-
SPODARSTVA INOZEMSKEMU VELE-
KAPITALU.

Finančna kriza in stiska belgrajske vlade
traja naprej. Da je proračun »v ravnovesju«, to
je prazno besedičenje. Kase so prazne. Militarizem
požira vedno večje svote. Po sedanjem bidžetu so
znajali krediti za ministrstvo vojne in mornarice
2 milijardi in 428 in pol milijonov Din, a v pre-
dloku novega proračuna znašajo že 2 milijardi in
550 milijonov.

Zadolženost države pri pariških, londonskih
in njuroskih bankirjih je še izprej vojne, zlasti pa
iz za vojne ogromna. Toda militaristi zahtevajo
vedno nova posojila! Tako je vlada pred šestimi
leti najela veliko Blairova posojilo, ki pa ni uspelo,
ker je vlada prvi obrok potrošila proti dogovoru za
— militarizem, vsled česar so ameriški ban-
kirji razveljavili posojilno pogodbo. Lansko leto
so ministri potovali v Pariz, London in Newyork,
da skomandirajo novo 13 milijarno posojilo, ki je
pred letom dni bilo že na vidiku, a je padlo v vodo
všed napetega notranjepolitičnega položaja (borba
med tem režimom in KDK, med Belgradom in
Zagrebom!). Hrvaška buržuazija z vsemi silami
deja na tem, da nobena vlada ne dobi nobenega
inozemskega posojila, če ne bo ona v vladi za-
dostno zastopana, da se s posojilom tudi sama
okoristi, ne samo srbijanska buržuazija.

Vendar je uspelo Koroščevi vladi, da je dobila
od ŠVEDSKIH kapitalistov posojilo okrog POL-
DRUGE MILIJARDE DIN. Pozojilo posojila so pa
nezaključili: 1.) 10% si odtrgajo posojilodajalc
takoj pri uplačilu (pri emisiji), 2.) obrestna mera
je 6,5% in 3.) švedski užigalni trst vzame vse
jugoslovanske tovarne užigalce v izkoriščanje za
dobo 30 let, pri čemer se po računu obeta šved-
skemu trstu 40 milijonov DOBIČKA na leto, tako
da bodo v 30 letih švedski kapitalisti dobili vrtno
dvakrat toliko, kolikor so dali!

Včasih (v Avstriji) je izdajala Ciril-Metodova
družba užigalce z napisom »Mal polož dar, domu
na oltar!«, danes pa bankrotni Korošček režim
ukazuje vsakemu, ki bo v Jugoslaviji kupil škat-
lčjo užigalce: »Mal (?) polož dar, Švedu na
oltar!«

Tako gre kos za kosom državnega gospodar-
stva v roke tujega, mednarodnega velekapitala.
Železne tovarne v Bosni prevzemajo nemški ka-
pitalisti (Krupp). Ko bo režim (isti režim, sestoje-
morda iz drugih ministrov!) najel 13 ali 15 mil-
ijarno posojilo, bodo nesli v zastavljajalno še
»komercializirane« železnice. Tako bodo kmalu
vsi ŽULJI proletariata Jugoslavije zastavljeni
tujemu kapitalu in jugoslovanski bo te zandar, ki
bo delavca tiral, da gara za suho skorjico — ame-
riskemu, angleškemu, nemškemu, švedskemu ba-
nkirju-kapitalistu . . . In še žandarjeva puška in
revolver bosta kupljena za izposojen denar, torej
izposojena . . .

Ali mislite, da je država, ki je pri drugih dr-
žavah, t. j. pri kapitalistih drugih držav tako za-
dolžena — svobodna, neodvisna država? Ali mi-
slite, da more država, ki ne more skoro nič ime-
novati svoje, biti neodvisna?

vičnemu« naslovu ni objavila in je s tem pokazala,
da služi krivici!

»Jutro« in »Slov. Narod« ter nekateri hrvaški
opozicionalni listi so odprto pismo rudarjev obja-
vili brez komentarja — se jim je torej zdelo pre-
malo vredno, da bi branili slovenske rudarje pred
nezakonitostmi Koroščevega režima.

GNUSNA RABOTA SOCIALPATRIOTOV:
S KOROŠČEVIM REŽIMOM PROTI SLOVEN-
SKEMU PROLETARIATU!

Že zadnjič smo dejali, da imajo pri tem proti-
zakonitem gaženju pravice strokovnega združeva-
nja slovenskega proletariata svoje prste vmes tudi
socialpatriotski generali, ki imajo od leta 1924 do-
govor z režimom, da v Sloveniji DOPUŠČA poleg
meščanskih strok. org. le še njihove in nobenih
drugih.

To potrjuje vedenje »Nedelavske politike«, ki
se v svoji zadnji izdaji zapleta na treh mestih,
kjer o tem piše, v take konfuzije, da je očitno:
kako SKRIVA svoje veselje nad novim prijatel-
skim aktom Koroščevega režima.

»Nedelavska politika« na prvi strani s pono-
som ponatiskuje prijateljski Korošček odgovor
Petetjanu: »Lahko imate Vi večino (v Mežici), pa
razpišem volitve še danes. Ne morem jih pa raz-
pisati ob času komunistične večine.«

To je po domače povedano:
»Vam kot SVOJIM AGENTOM dopu-
ščam, proletariatu pa ne!«

Na tretji strani pa ubira »Nedel. politika« zo-
pet denuncijantske strune: »Res, čedna družba so
ti dekalsitični generali z Novega trga! Pisane po
»Jutru« za neke nove organizacije je zanje »revolu-
cionarno« dejanje. V revirjih obstoji Zveza ru-
darjev Jugoslavije — dekalsitično javno kriče, da so
za enotnost, tajno so pa vložili pravila za razbi-
laško organizacijo.« To brez komentarija, ker de-
nuncijanta vsak pošten človek zaničuje!

Na zadnji strani pa prinaša dopis »Hlinavci —
razbičajci!«, iz katerega bi človek posnel, da bodo
objavili odprto pismo rudarjev Korošču, toda
opomba uredništva odklanja objavo tega pisma in
pravi, naj rudarji kar pristopijo v Zvezo rudar-
jev, stavbinski delavci pa naj se kar priključijo
Splošni delavski zvezi.

Nameste da bi se PRIKLJUČILI borbi celo-
kupnega slovenskega proletariata za pravico stro-
kovnega združevanja, socialpatriote PODPIRAJO
nezakonitosti in nasilja režima nad slovenskim
proletariatom, denuncirajo, pozivajo delavce,
da naj se ne bore za pravico strok. združevanja in
na GREDO kar v tiste organizacije, ki jih režim
dopušča in priporoča (da jih bodo tam socialpatri-
otje terorizirali in ven metali, kot v Zvezi rudar-
jev!).

Proletariat je pritisnjen k tlom in buržuazija
raja, njeni agencie socialpatriote si manajo roke.
Toda proletariati se bo boril za svoje golo
življenje naprej, se bo boril za svojo osnovno pra-
vico, pravico strokovnega združevanja. In v tej
borbi se bo ojačil!

Zganila se bo njegova orjaška postava, od-
padli bodo okovi, v katere je vkovana in konec bo
rajanja buržuazije in njenega repka, socialpatrio-
tizma.

— V pogodbi s švedskim užigalčnim trustom
pa je določba, ki očitno kaže, kako ta protiljudski
režim prodaja državljane te države kot sužnje.
Določba pravi, da je pri izbruhu stavke v tovarnah
užigalce v Jugoslaviji trust upravičen, da tri me-
sece carine prosto uvaža šibice iz svojih inozem-
skih tvornic. Delavci teh tovarnov so s tem izro-
čeni na milost in nemilost izkoriščanju!

Fuj tak režim!
Delavci in kmetje se morajo združiti v boju
proti takemu režimu, lakajni mednarodnega vele-
kapitala in bratji bodo vse kapitalistične dolgovce,
kot so to storili ruski delavci in kmetje!

ZA AMNESTIJO OBSOJENIH PO ZAKONU O ZAŠČITI DRŽAVE!

Za zakon o zaščiti države so že nekateri nje-
govi stvarniki rekli, da je bil samo začasen zakon
in da ne more in ne sme več veljati. Naravna po-
sledica tega izjav bi bila zahteva po amnestiji vseh
političnih jetnikov, a zlasti onih, ki so obsojeni po
zakonu o zaščiti države. Toda zahtevo po amne-
stiji še nismo čuli od teh buržuaznih politikov!

Kako strašne so žrtve tega izjemnega zakona,
je vsem znano. Tu en primer: Nedavno je bil iz-
puščen iz kaznilnice v Zenici (Bosna) študent
agronomije Vjekoslav Borović, ki je bil obsojen
po zakonu o zaščiti države na 4 leta robije in je
to kazen sedaj odsedel. Obsojen je bil, ker se je
pri njem, ko je bil vojak, našla v kovčku anti-
militaristična in komunistična literatura. Pred ka-
znilnico je bil dve leti v vojaškem zaporu v Sara-
jevu. Trpljenje tega mladeniča v tem času se ne
da opisati. Batine v vojnem zaporu. Štiri leta v
Zenici brez pravice čitanja. Najbolj surovo postop-
anje pred pretno direktorja kaznilnice: Ti si ko-
munist, treba te je zastrupiti. Hrana nemogoča.
Vse te strahote so napravile, da je mladenič pri-
šel ven bolj mrtev kot živ.

Amnestija političnih obsojencev ni le zahteva
pravice, da se popravijo krivice izjemnih zakono-
nov, temveč tudi zahteva humanosti (človečnosti)
napram žrtvam zverinskega režima!

ŽRTVE REAKCIJE IN BELEGA TERORJA.

V zvezi z demonstracijami ob 11. obletnici Sovjetske
Unije v Ljubljani je bilo aretiranih 10 mladih delavcev:
Erbežnik, dva Janežiča, Kamnikar, Muzlovič, Roje,
Schlamberger, Toplak, Zemljic in še eden, katerega
imena nimamo. Vsi so predani sodišču. Česa so obdol-
ženi odnosno osumljeni kot tudi, kaj se preiskuje, še ni
znano.

Poleg tega so v ljubljanskih zaporih še trije sodržci
iz Vrhnike: Milnar, Plakhar in Langoi.

S. Arh iz Kranjske gore še ni izpuščen, a ne vemo,
ali je še na okr. sodišču v Kranjski gori ali pa je že
prepeljan drugam.

Ravnatoko so v Mariboru v zaporu še S. Breznik,
sodružica Breznik in neki mladi delavec, čigar ime nam
ni znano.

Konflikt v Porurju. — Strajk, odnosno izprtje
v Porurju še vedno traja. Razsodba obveznega
razsodišča v Duisburgu je razveljavljena. Četiri
milijona kovinarjev je še na cesti.

Korošček in Petejan.

Socialpatriotje v milosti režima — proletariat brez
pravice.

O priliki svoje interpelacije zaradi komisariata
in nerazpisanih občinskih volitev v Mežici se je Pete-
jan spopadel s Koroščem.

Korošček je (kot smo zadnjič poročali) v zaviti
besedah sicer, ampak dovolj jasno izjavil: »Že
res, da je zakon — zakon, toda če je nam potreba,
LAHKO POGAZIMO VSAK ZAKON, kajti mi
ČUVAMO INTERESE države; ker pa smo mi
interese države prodali in podredili interesom an-
gleškega kapitala, zato se ne bomo držali zakona
in ne bomo razpisali občinskih volitev v Mežici
tako dolgo, dokler ne bo garancije, da bo novo-
izvoljeni občinski odbor smatral interese an-
gleškega kapitala za državne interese tako, kot jih
smatram jaz, notranji minister dr. Korošec.«

Petejan pa se je proti Korošču v Mussolinijevi
togi postavil — v lojtno opozicijo. Namesto da bi
v predrzno fašistovski lice dr. Korošca vrgel od-
ločen in energičen protest v imenu vseh demokra-
tičnih ljudi v tej državi, zlasti v imenu politično
obrezpravljenega proletariata — je Petejan lašisto
Korošču pihal na dušo, da bi se omeščala!

Podal je zgodovino razpusta mežiškega ob-
činskega sveta in zgodovino komisariata, dokazal,
da nerazpis volitev očita protizakonitost, opor-
minjal klerikalne demagoge, kako so v opoziciji
govorili o demokraciji, svobodi in samoupravi,
najbolj odločno je zaničal, da bi v Mežici prevla-
doval komunizem (in s tem vendar enkrat, čeprav
je indirektno demantiral zloglasni mežiški letak
SSJ pri zadnjih volitvah). »Zato je netaktno in
nelepo, da se taka občina proglašja za komuni-
stično,« je izjavil Petejan. Resnico je govoril, toda
pribiti moramo, da je od Petejana kot takozva-
nega socialistata netaktno in nelepo, da ni ob tej
priliki vsaj mimogrede izjavil, da je tudi razpu-
ščenje res komunističnih občin reakcionarni zlo-
čin nad samoupravo in nad ljudstvom.

Klerikalci so izizzvali Petejana s Kristanom.
Zanimivo je, kako ga je Petejan branil: »Nočem
Kristana zagovarjati. Rečem pa, da Kristan do
danes še nikdar ni vodil take politike, kot se vodi
tam, kjer dr. Leskovar zagovarja družbo Thurn-
Taxis v Guštanju (??). Kristan je bil edini, ki je
v Belju koristil in iz Belja za državo ustvaril dobi-
ček. On je vsaj nekaj na Belju napravil (za koga
??). Nimam nobenega povoda Kristana zago-
varjati, toda to se mu mora priznati, da je bil
edini, ki je na Belju napravil red« (za koga ??).
(Kler. poslanec Vesenjak je tu napravil medliko:
»Delavce iz Prekmurja je pa zatiral; le vprašajte
delavce, ki so tam delali!«)

Petejan je izrazil zahtevo, naj se razpišejo
volitve v Mežici, ker ni nobenega razloga, da se
tega ne stori in delal klerikalcem: »Vi ne morete
tako dolgo čakati, da tam dobite večino, kajti te
v Mežici ne boste dobili,« pa mu je Korošček za-
brusil nazaj:

»Večino lahko dobite vi in jaz, danes raz-
pišem volitve. Ne morem pa jih razpisati
za časa komunistične večine?«

Ali čujete? Policijski minister, glava današnje
reakcije v državi, klerikalec dr. Korošček odkrito
podeljuje milost Petetjanovi socialistični stranki,
češ, vas državnotovorne socialpatriote bomo re-
špektirali, vsakogar pa, ki stoji bolj levo od vas,
bomo pogazili!

Ta Koroščeva izjava zopet dovolj jasno kaže
vlogo socialpatriotov kot levega krila buržuazije,
KI UŽIVA vso legalnost in zaščito režima, medtem
ko je ogromna večina proletariata te države po-
polnoma OBREZPRAVLJENA od režima zakona
o zaščiti države.

Petejan ni odbil te ponudbe Koroščeve kot bi
jo z gnusom odbil vsak pošten proletarec, ampak
jo je pozrl, zavedajoč se, da socialpatriotizem v
Jugoslaviji ravno od milosti režima živi.

In namesto odločnega protesta proti drznemu
lašistovski-militarističnemu režimu in nastopu dr.
Korošca je Petejan ostal pri prepričevanju vlada-
jočih in je na koncu svojega govora uporabil še
zadnjo, najhušo pretnjo: »Končno apeliram še en-
krat na g. ministra, da razpiše volitve v Mežici,
in da naj se ne išče komunizma tam, kjer ga ni.
Če tega nečete storiti, sami ustvarjate komunizem.«
(Tem besedam je sledil v parlamentu aplavz srb-
skih monarhističnih zemljoradnikov . . .)

Kaj je Petejan s tem zadnjim stavkom pri-
znal? Priznal je, da je komunizem resnično izraza
odpor delavstva in delovnega ljudstva proti take-
mu lašistično-militarističnemu režimu, priznal je,
da komunizem predstavlja vendarle tako nevar-
nost za vladajoče, da jih more tudi socialpatriot
z njo strašiti.

Iz tega Korošček-Petejanovega spopada v pa-
lamentu se proletariat Jugoslavije in zlasti Slove-
nije lahko v mnogih ozirih pouči, kot smo zgoraj
razložili. Zlasti v tem, kakaj socialpatriotije no-
čejo bojevne enotne fronte proletariata: zato, ker
ONI UŽIVAJO MILOST ISTEGA REŽIMA, ki
ODREKA proletariatu vse pravice!

Nemška buržuazija in socialisti. Na neki kon-
ferenci t. j. stranke velike buržuazije« je njek-
ditel dr. Stresemann, nemški zunanji minister, iz-
javil v svojem govoru: »Ako bi meščanstvo odbilo
vsako sodelovanje s socialdemokrati, potem bi bilo
ono samo krivo, da bi se radikalizirala socialdemo-
kracija in ojačali komunisti. Mi imamo največji
interes na tem, da se meščanska državotvorna
misel pri socialdemokraciji ojači, da se ojači oni
del socialdemokracije, ki želi skupaj delati z bur-
žuazijo.« — S tem je nemška buržuazija iskreno
priznala, zakaj rabi socializdajalce!

Bernard Shaw

slavni angleški pisatelj, ima svoje dobro mnenje
o bodočnosti boljševizma. Nemški pisatelj Tre-
bitsch, ki prevaja Shawa (izgovori Šoa) v nem-
ščino, je vprašal pisatelja:

»Pravijo, da verujete v bodočnost boljševizma,
v Rusijo. Recite mi, prosim, čemu?«

Shaw je odgovoril:
»Enostavno zategadelj, ker vzgajajo boljševiki
otroke za splošno korist, medtem ko jih vse ka-
pitalistične države učijo, kako postati bogat lenih.
Če bo Rusija vztrajala v tem, bo presegla vse, kar
je bilo doslej!«

Ljubljanski purgarij, vi, ki hodite ploskat Sha-
wovim komedijam v teater, vam bodo komedije
pisatelja, ki je izrekel gornje besede o boljševizmu,
gotovo manj ugajale kot doslej?
Je že tako. Kuga se širi.

Kako se „sanira“ starostno zavarovanje rudarskih in plavžarskih delavcev.

Mnogo črnila je bilo že izlitega o pravilniku
Bratovske skladnice in vse polno fraz so o tem
pisali v »Jutru« in »Slovincu«, pa je ostalo vse
zgolj na papirju in pri namenu, da preslepijo de-
lavce in jih utajejo na svoje limance.

Kako se rešuje naše starostno zavarovanje,
ki se je rešilo iz prve krize že začetkom tega leta
na ta način, da se je podaljšala delavna doba od
30 na 40 let in da so se povišali prispevki od 5%
na najvišjo mero 7%. S strahom so se delavci
vpraševali, koliko nas bo, ki bomo mogli delati 40
let in koliko nas bo, ki bomo to dobro preživeli.

Se ni leto tega, kar se je po uvidenosti in
milosti naših gospodov rešila kriza starostnega
zavarovanja in že zopet se bližamo finančni pa-
sivnosti ter se zopet s strahom vprašujemo, kaj
bo sedaj?

Podjetniki prihajajo s predlogom, da naj bi
se ta kriza rešila na ta način, da se zmanjšajo
dajatve v toliko, da bi se dobilo naknadno kritje,
ali indirektno, da se delovna doba podaljša na 50
let. Če se ta podjetniška mahinacija posreči, bo
naše starostno zavarovanje izgledalo tako, da bo
po valuti še slabše kot je bilo pred vojno. Dolgo
bo treba plačevati, dolgo delati in pokojnina bo
taka, da bo moral upokojenec poleg svoje pokoi-
nine zaprositi še za občinsko podporo, ako ga pa
bo občina zavrnila, pa mu ne bo preostalo drugo
kot da prične pritiskati na kljuko. Ker pa so go-
spodje ponavadi brez kljuk in dobro zaklenjeni, so
se seveda upokojenec moral obrniti na svoje so-
trpne, ki bodo še delali.

Delavci smo pokazali že mnogokrat izhod iz
te krize in kako naj se izvede sanacija, pa smo
vedno naleteli na gluha ušesa tako pri podjetniku
kot pri vladi. Ne eni in ne drugi niso hoteli resno
se lotiti tega vprašanja, čeprav so imeli vedno
polna usta lepih besed in v krasnih člankov po svo-
jih dnevnikih.

Ce se vprašamo, kdo je kriv tej mizeriji sta-
rostnega zavarovanja, moramo reči, da je v prvi

Kako se v delavski zbornici „trudijo“ za proletariat.

Ivan Makuc:

Fotografiraja dveh sej.

1. Skupna seja strokovne komisije in socialističnega
kluba dne 13. nov. 1928 v palači DZ.

Navzoči: Za strok. kom.: Vuk, Vrankar, Stanko,
Jernejčič, Dermastja. Za klub: Svetek, Makuc, Čobal,
Čelešnik, Oslak, Vospernik, Ajdiškova in tajnik DZ Urat-
nik ter Tokan.

Svetek otvoril: Zadnji čas smo seje kluba zane-
mali, treba bo to v bodoče popraviti.

Uratnik referira o kongresu D. Zbornici v Beogradu
23. nov.: Kongres bo trajal dva ali tri dni. Ljubljanska
zbornica ima pravico do 15 delegatov. Poleg delegatov
DZ bi na vsak način radi šli na ta račun tudi nekateri
strokovni tajniki. Zapravili pa za to potovanje ne more-
mo več kot 28.000 Din. Ako delimo po ključu, pride na
nas (soč.) največ 14.000 Din. Klubovi načelniki so mne-
nja, da se pošlje manj ko moške delegatov.

Stanko: Ni mogoče upoštevati vseh strokovnih zvez,
da bi bile zastopane, ker je premalo denarja na razpo-
lago. Strok. kom. je mnenja, da vsi oni tajniki, ki so v
centralni upravi Urša morajo potovati v Beograd in ti
so: Vrankar, Stanko, Jernejčič, Pretmar.

Oslak: To je pametno, da gredo v Beograd vsi oni
tajniki, ki imajo dva opravila. Vsota, ki jo da DZ vsa-
kemu, t. j. Din 1500 je res zelo majhna, samo oni bi se
mogli s tem zadovoljiti, ki je res skromen. Zato pre-
lagam, da se da vsakemu še Din 300 od strani strokov-
nih zvez. Strojke za centralna odbornika Čobala in Če-
lešnika pa naj se skuša prevajati na centralno tajništvo
DZ v Beogradu.

Čobal: Na to se ne zanašajte. Čelešnik in jač on i-
mora biti že en dan prej tam. Meni je čisto vseeno, ali
grem ali ne; je pa velika želja centralne uprave, da pri-
dem v Beograd.

Oslak: Naj se kak navzoči tajnik izjavi, ali bi dobil
od svoje strokovne zveze Din 300.

Vrankar: Počakajte fanje! Govorimo tako, da bomo
od tega kaj imeli. (Kaj neki? Op. ured.) Ako grem na
Stajersko s tem denarjem, lahko pridobim za organiza-
cijo svojih 1000 članov, ako pa grem v Beograd, lahko
da niti skupščine ne bom videl. (Na to Vrankar odide iz
seje.)

Svetek: Klerikalci zahtevajo, naj zbornica pošlje v
celoti 18 delegatov.

Oslak: Strok. kom. je dobila 26 polovičnih vozovnic
za kongres, poleg delegatov jo lahko dobi še kdo drugi.

Čelešnik: Mi moramo Beogradu enkrat za vselej po-
vedati, naj nam pošlje resolucije in referate vsaj en
meseč pred kongresom v pregled. Mi jih še sedaj nismo
dobili. Kako naj glasujemo?

Nato se pooblasti Čelešnika, da Beogradu to pove.

Uratnik referira o sodelovanju DZ pri gradbi OUZD
v Mariboru: Znano je vam, da ima DZ 1 milij. Din na
razpolago za zidanje. Ravnatelj OUZD, Glaser mi je de-
jal, da so pripravljani, da se zida skupno in potem da DZ
v najem en del poslopja, ako ta posodi tisti milijon po
sedanji obrestni meri.

Stanko: Delegacijski zbor delavcev v Mariboru je
sklenil, da se ne sme zidati skupno z OUZD, pač pa, ako
se kaj zida, da se zida za strokovno organizirane de-
lavce posebej.

Radi odkupa stare hiše OUZD v Mariboru se sklene,
da se napravi pogodbo, v kateri bo sledeča točka: Staro
poslopje naj se preda oni organizaciji, ki jo bo priporo-
čila DZ.

Nato so prišli na vrsto razne prošnje. Določilo se
je podpre ljudskim kuhinjam v Celju, Kranju in Šo-
tanju. Denarja za izseljenje v Francijo je še Din 6000.

Uratnik predlaga, da se da g. Kešetu (klerikalcu)
Din 1000 odškodnine, ker je bil predčasno v Nemčiji.

Čobal: V tem slučaju naj ima klub pri glasovanju
proste roke, ker to je pa že res korupcija, da hodijo
ljudje po agitacijskih poslih in potem naj DZ plača nje-
hove stroške.</

Kaj pijejo delavci in kmetje?

DELAJSTVO KID NA SAVI, JAVORNIKU IN DOBRAVIKASU, pa me ne zanima, pravi možak in jo mahne proti domu. Če moža ne zanima, mene pa, si mislim in odločim se, da še malo počakam, potem pa da grem tudi jaz poslušat to predavanje. Mogoče bom pa le zvedel kdaj bodo volitve v okr. urad, da delavci sami odločijo kdo in kako bo gospodaril z njihovim denarjem, pa tudi vprašal bi del referenta, če je res, da hodijo otroci kršči kapitalistov na račun okr. urada v zdravilišča, medtem ko delavci, ki so res potrebni zdravljenja v zdravilišču ne morejo dobiti mesta. Toda delal sem račun brez krčmarja. Pred dvoranjo naletim na sodruga, ki mu povem, kaj nameravam. Opozori me: »Če nimas vabila, nikar ne hodi ker da se ti lahko kaj takega pripeti, kot meni, to je, da te ven vržejo. Tako sem moral svojo radovednost o volitvah in krščanskih kapitalistih zaenkrat potlačiti. Uvidel pa sem iz tega, da se tudi kršč. socialisti boje delavcev, ki si upajo misliti z lastnimi možgani in se upajo v obraz povedati, da je SLS kapitalistična stranka in Del. zveza njena podružnica, ustanovljena po inicijativi kršč. kapitalistov in njihovih podrepanikov, da bi obdržala pod svojim vplivom delavce, ki nujno spoznavajo, da je njihova rešitev le v razrednem boju, za katerega se navidez ogrevajo tudi kršč. socialisti, a strahno pa se ga boje njihovi gospodarji. Delavci, ki hočejo malo razmisliti, bodo lahko hitro uvideli vso hinavščino, na kateri je zgrajena SLS in njena Del. zveza. Delu čast! — (Ta dopis je moral iz prejšnje številke izostati vsled pomanjkanja prostora. Uredni.)

OBREKVALCU ZASLUZEN IN BREZOBZIREN ODGOVOR.
(Konec.)

Kako zna Jeram potvarjati resnico, naj priča sledeči slučaj: Del 27. (ali 28.) maja t. l. so me na klubovi kakor tudi na plenarni seji navzoči obratni zaupniki pregovarjali, da bi vzdržal v funkciji glavnega zaupnika vsaj še do novih volitev obratnih zaupnikov. Klub vsem temu prigovarjanju pa sem se odločil za demisijsko, deloma v protest proti lažem, ki so si jih izmislili nekateri demokratski pristajši v tovarni na Javorniku (raznašali so namreč laž, da sem interveniral proti gradnji tovarniških stanovanj a ravno nasprotno je bilo res), največ pa iz zdravstvenega razloga. Drugi dan pa se je Jeram v pričo tretje osebe izjavil napram meni, da sem suspendiran od funkcije gl. zaupnika in kot tak nimam pravice vršiti nikakih intervencij do predaje funkcije (ki se je zavlekla do 1. junija). Par dni po tem je Jeram objavil na oglasni deski v tovarni, da sem bil od gl. zaupniške funkcije razrešen (t. j. suspendiran). Tako drznega udarca resnici v obraz v pričo najmanj 35 na plenarni seji navzočih, bi se človek ne nadejal od še tako podlega individua.

Na dne 3. junija sklicani konferenci obratnih zaupnikov (katere se radi utrujenosti od nočne službe nismo mogli udeležiti in sem se Jeramu s tem tudi predhodno opravičil) se je pa Jeram izjavil, da sem najbrž izostal radi tega, ker nimam čiste vesti. Zakaj se je Jeram poslužil take podlosti, to ve sam prav dobro in tudi oni sodrugi, pred katerimi se je Jeram izrazil: »da jih je že precej ugonobil (namreč zaupnikov) in da bi na vsak način rad še Ravnika ugonobil« (z osebnim blatenjem). Ako pa Jeram misli s svojim farizejsko nedolžnim namigavanjem v »Delavcu« objavljenem članku, da imam morda s svojim obširnim odgovorom namen »zopet splezati nazaj nekam«, je pa v veliki zmoti, čeprav dobro ve, da je on mene izvalil k obrambi z svojim obrekovanjem in blatenjem moje osebe in da mu samo vračam ono, kar je meni namenil. Še manj pa je govora o mojem namenu »zopet splezati nazaj nekam«, ker ne kobilem s svojimi odločitvami tako kakor on koleba iz ene politične stranke v drugo. Jeram namreč pozablja svojo lastno zgodovino zadnjih 10 let, v katerih je njegova moralna doslednost (razen njegove doslednosti v stremeljenju za koritom) doživela tako težke preobrate in ravno ta njegova pozabljivost je gotovo kriva trditvi, »da sem zgrešil pot razrednega boja«, katerega pa se ravno nasprotno zavedam že nad 20 let, ko je Jeram komaj prišel pri meščanih »hlače obracati«. Jeram je tudi pozabil na porodno in selitveno podpro preko pravilnika strok. organizacije (pa kaj pravilnik njega briža, ko ga vendar vedno nosi v žepu, kar tudi zadostuje, brez da bi ga bilo treba vpoštevati) katerih se ni bil ničeledežen, pa čeprav je imel 10 porodov v družini, ali pa četudi bi se 10-krat selil iz enega v drugi konec Javornika. To je Jeram prejel ravno v času svojega prvoznega poslovanja kot glavni zaupnik in vendar se je drznil zapisati v »Delavcu« objavljenem članku: »Jaz (namreč Jeram) nisem nikdar in ne bom pristal na kako doklado kot glavni zaupnik, pač pa če bi nastalo tako vprašanje, bi sklical vse zaupnike ali pa vse delavstvo, ter bi potom njih zahteval, kar bi smatral, da moram imeti.« Čeprav je pri Jeramu nastalo takrat »stako vprašanje« (kakor tudi pozneje večkrat, kar dokazujejo prejetje nagrade), vendar pa ni sklical niti enih niti drugih, da bi potom njih zahteval, pač pa se je povsem tajno obrnil drogum z namenom, da prikrije nagrade zaupnikom in strokovno organiziranim članom. Jeramu ni zadostovala moja prvotna ugotovitev, da je meni predbočivana »nagrada« njegova lastna »iznajdba« ter je v svoji nesramnosti šel še dalje z vprašanjem: »Ravnik, zakaj nisi Ti tega storil«, kar iz ožira na mojo ugotovitev že pretega mejo lopovstva. Ta Jeramova doslednost se da primerjati edino z doslednostjo tercijalke, ki na postni dan kuha postno jed, poleg tega posta pa vedno vživa pečenko. Iz vsega tega pa nastaja sedaj dvojje vprašanje, ali Jeramu tako teklejše sredstva iz centralne blagajne, v katero se stekajo znoja in žuljevalni polni prispevki strokovno organiziranih članov, ali pa, da hote s še nekaterimi drugimi izčrpa isto blagajno potom nagrad in ogromnimi tožnjimi in potnimi stroški, ter s tem onemogoči in izda interese strokovno organiziranih članov. In ne še to, Jeram je šel še dalje ter je po navodilih centralnih birokratov (in še nekaterih drugih vodilnih organov v strok. organizaciji), katerim preseda močna in bojovna organizacija, ker bi radi samo postopali brez

dela ter prejemali masine plače — vedno zastopal živšanje prispevkov ter s to politiko, (ali kakor se je predsednik Strok, komisije pred menoj zagovarjal z približno izjavo: »da centrala kalkulira s povišanjem prispevkov v koliko centralna blagajna pridobi v primeri s številom vsled teh povišanih odpadkih članov« in kar se je tudi Jeram pred nekim sodrugom izjavil, češ, da če je močna organizacija, je tudi več dela.« S tem pa je povedano, da se Jeramu & Co. ne gre za vzpostavitev močne organizacije, temveč zgolj samo za toliko, da se vzdrže birokrati in da se krijejo izdatki za nagrade, ogromne potne in tožne stroške, visoke dnevnice in če potreba, tudi kakšno porodno ali selitveno podporo kakemu privilegiranemu. Pa da ne bo kdo mislil, da gredo Jeramu visoki prispevki tako gladko iz rok v dejanju kako vedno naglašam, moram omeniti, da je on kot bivši član soc. dem. stranke vedno in povsod oznanjeval »progresiven davek«, zamočlal pa je v svojo korist prejeme mesečnih »nagrad« v znesku Din 500 ter na ta način »opeharile« soc. dem. stranko. Koliko časa je prejel te nagrade od centrale, to ve seveda le sam, ker čeprav je bil takrat v besedah za »načelo javnosti«, v dejanjih pa je bil in je še za »načelo tajnosti«. Na Jeramovo pomnostno krkanje na prsi v članku, češ, »jaz sem član S. M. R. J.« ali kakor je hotel s tem povedati, da je organiziran, mu pa prav rad verjamem ter tudi dopolniti to kar je on v naglici pozabil in sicer, da je organiziran še v več korporacijah, pa ne iz »razredne zavesti« temveč zato, da si zamore po dvakrat zaručnati enkratno vožnjo iz Jesenic v Ljubljano, kar se mu je že prišlo na sled.

Kar se tiče Jeramovih opomb v razmišljanje delavstvu o izjavi ravnatelja ing. Hoffmann-a v navzočnosti zaupnika sodr. Tavčarja in pa obtožbe, da je on inseciniral žičarski spor« pa moram konstatirati, da se tu Jeramu dela krivica, saj je ravno Jeram predlagal žičarjem spomenko z grožnjo, da s to spomenko stoji in pade kot glavni zaupnik in saj so mu ravno žičarji z odglašovanjem izrekli nezaupnico. Z ozirom na to, naj bi Jeram rajši zamočlal tisto prikrito hvalisanje samega sebe, ker je resnica, da bi žičarji radi izživljanja in drugih šikan Kalana pognali iz žičarne, pa naj bi bil glavni zaupnik Peter ali Pavel.

S temi ugotovitvami resnice zaključujem odgovor obrekovalcu, ki je mislil z osebnim oblatenjem moje osebe obenem zadeti tudi vse jeseniške levo-orientirane sodruge, — ki nimajo namena dvriti čez duri in stri v tabor razrednim interesom skodljive ter buržujski vidičljane SSJ. Gatolva pa je, da ljudje Jeramovega in Vrančarjevega kalibra brez vsake politične morale, ki so gnojčaji za SSJ ne morda iz političnega prepričanja, temveč zgolj zaradi osebnih koristi, ne bodo z lažmi in prevarami dosegli svojega cilja med delavstvom, ki vedno bolj spoznava in obsoja demagogijo SSJ, ki ne prinaša nikakega odrešenja delavskemu razredu, temveč zgolj zavlačuje osvobodilno proletarijata v korist buržuazije — na račun žuljev delavskega razreda.

Ravnik Franc.
Trbovlje. — Dne 11. nov. je skicala zveza rudarjev Jugoslavije svoj strok, shod z dnevnim redom: 1. Starostno zavarovanje rudarjev. 2. Organizacija. Referenta sta bila g. Arh in Uratnik. Poročala sta oba, kako in na kak način je to starostno zavarovanje propadlo in sicer tako, da je bilo starostno zavarovanje uničeno potom prisilnega vojnega posojila (to že itak vsaj rudarski otrok zna), da se nahajata tudi novo zavarovanje rudarjev v nevarnosti in to vsled slabih financ. Uratnik poroča, da je kriza nastala radi tiskanja novih novčanov. Ob govoriku trdita, da Delavska Zbornica sploh ni dobila novega (Žerjavovega) pravilnika popreje v pogled, predno je izšel, ampak še le potem, ko je že izšel. Nato je govoril še predsednik shoda Adiček in je hotel takoj zaključiti shod brez, da bi vprašal, če kdo od sodrugov želi besedo. Tu pa se oglašil en sodrug rudar k besedi in obrazložil, da je bilo starostno zavarovanje uničeno tudi zato, ker Bratovske skladnice niso dobile vojne odškodnine, ki jim je pripadala in da se je naše starostno zavarovanje tudi takrat uničevalo, ko je bil g. Kristjan na vladi kot minister za šume in rude, ko se je s pristankom socialističnega ministra dinar zamenjal za štiri krone mesto krona za dinar, da bi se naše zavarovanje očevalo. O novem (Žerjavovem) pravilniku sta predgovornika trdila, da ga del. zbor. ni dobila poprej v vpogled, ali slišati je pa bilo obratno, da ga je dobila v vpogled. Takoj na to izvajanje dele medlicke g. Uratnika in Arha z vprašanje, kdo to pravi, da je DZ pravilnik Žerjav dobila popreje v vpogled, nakar je sodrug izjavil, da bo to pojasnil. To pojasnilo sedaj potom lista podajamo, da je pri neki priliki to pojasnil zaupnikom Il. rudarske skupine v Ljubljani (ob neki interv.) sam g. Tokan. To sta pripravljena potrditi dva takrat navzoča zaupnika. — Rudar.

Dobrunje. — V nedeljo smo imeli proračunsko sejo, na kateri so naši zastopniki zahtevali, 10.000 Din za brezposlene, 5000 Din za božično revnim otrokom in da občinski odbor omogoči dvakrat na leto zdravniški pregled vseh šoloobveznih otrok. K temu predlogu se je oglašil tudi voditelj kršč. socialcev, ki je kakor je izsledalo, hotel govoriti v korist temu predlogu, a so mu njegovi lastni »tovariši« delali medklice, tako da je razburjen odšel. Pri glasovanju je bil predlog odbit, ker so proti njemu glasovali tudi od delavskih glasov izvoljeni odborniki, od katerih je vsaj eden že precej občutil, kaj je brezposelnost in mu bomo to še poklicali v spomin. Seja se pa naprej ni mogla vršiti, ker jo je celokupna opozicija zapustila. Nato sta prišla g. Selan in župan pred občinsko hišo, kjer je bilo več sodrugov in prvi je izjavil, da bodo na prihodnji seji s 13 glasovi izglasovali proračun. G. Selan, dejanski krmar klerikalne večine, je obenem izjavil, da strankina načela ne dopuščajo podpirati brezposelne, da to je demagogija. — Delavci Dobrunjske občine, sedaj vidite, kaj dela črna reakcija na račun izmozganega delavca in kmeta, kako smatra ona krščansko ljubezen do bližnjega. Sedaj se je zopet enkrat jasno pokazalo, kdo zastopa koristi delavcev in kmetov in kdo jih uničuje. Živel delavsko-kmečki blok! Proč s črno reakcijo in njenim repkom krščanskim socializmom! — Proletarec, ki je vse to gledal.

SOCIALPATRIOTIZEM SE VEDNO BOLJ ZRAČKAJO S KAPITALIZMOM KOT NJEGOVI LAJAKI.

Spinasse, eden izmed voditeljev francoske socialistične stranke je v francoskem parlamentu izjavil: »Razredna ojna, to je propast! Nasprotno: sodelovanje delavcev z dobriimi (!) delodajalci, ki znajo organizirati produkcijo in dati gotovim kategorijam delavcev visoke plače, — to je naš ideal!«

Jouhaux (izk. Žuo), voditelj franc. rač. strok. gibanja in eden izmed glav amsterdamske internacionale pa je nedavno izjavil:

»Strajk je zastarelo in našino sredstvo, ki ga je treba obsojati in ki ga je treba zamenjati z bolj človeškimi in modernimi sredstvi.«

Reformistični šefi povedo tudi, kakšna so ta modernjša sredstva. To so razsodišča, ki bodo reševala spopade dela s kapitalom. Razsodišča bodo sestavljena iz zastopnikov poslodavcev, delavcev in države. Da bodo sklepi takih razsodišč v kapi, državi vedno odgovarjali kapitalističnim interesom je več kot jasno.

Francoska buržuazija seveda se veseli takih izjav, kot smo jih navedli in meščansko časopisje piše o Jouhaux kot o »velikem delavskem borcu, ki je končno našel pravo pot, ki vodi k blagostanju ne samo delavskega razreda, temveč celokupnega naroda.«

Niti druga, niti amsterdamska internacionala z nobeno besedo ne nastopata proti takim izjavam in teorijam Molka je tu znak odobravanja. In reformistični voditelji po vseh državah izjavljajo praktično teorijo gosp. Jouhauxa. Uvajajo ali zahtevajo uvedbo obvezni razsodišč za mednarodne spore in izdajajo ter dušijo delavske strajke.

Vestnik „Svobode“.

RESOLUCIJA

konferencie goreniških »Svobod« dne 16. junija 1928.

1. Za proletarsko kulturo. — Naše kulturne organizacije še vedno niso postavile svojega delovanja dovolj trdno na marksistično podlago in še v mnogih oziirih kopirajo meščanska in malomeščanska prosvetna društva. To polovičarstvo je ena izmed glavnih ovir našemu stremeljenju, da odrgamo delavsko kmečko mladino od meščanskih in malomeščanskih organizacij, da jo prebudimo v razrednem duhu in vzgojimo v marksiznu. Iz tega izhaja za nas naloga, da se osamosvojimo, da bodo naše organizacije v vsem svojem delovanju kazale, da ima kulturni pokret proletariata drugo vsebino in drug duh kakor meščanska prosveta, da izraza stremeljenje delavskega ljudstva proti kapitalističnemu monopolu kulture za proletarsko kulturo in svobodo. Le potem bo mogla »Svoboda« uničiti vpliv meščanskih kulturnih organizacij zlasti »Sokola« in »Orla« na delavsko kmečko mladino.

2. Za ožje sodelovanje goreniških »Svobod«. — Konferenca smatra za potrebno, da se obstoječe podružnice ožje medsebojno povežejo v svrhu medsebojnega podpiranja in sodelovanja in sklene ustanoviti okrožni odbor z nalogo, da organizira to sodelovanje in medsebojno podpiranje, da prireja skupne prireditve, izlete itd. Okrožni odbor deluje v okvirju pravil in navodil centrale »Svobode«. Okrožni odbor sestoji iz 6 članov jeseniške in javniške podružnice. On sklicuje konference goreniških podružnic in izvršuje vse sklepe v sporazumu s prizadejanimi podružnicami.

3. Za prireditve v naravi. — V poletnem času naj se vse naše prireditve organizirajo v naravi. Tudi dramatični odseki naj poleti prenesejo svoje delovanje iz dvoran v naravo. Organizirajo naj se prosvetni tabori, na katerih naj nastopijo odseki bližnjih podružnic skupno. Na te tabore je treba zbrati čim več delavstva in kmečkoga ljudstva.

4. Za enotnost »Svobod«. — Konferenca popolnoma soglasa s sklepom zadnjega zveznega obnega zbora, da je »Svoboda« strankarsko neodvisna, ker le na ta način je mogoča njena enotnost in njen procvit.

5. Formiranje odsekov. — Konferenca sklene, da se morajo vsi odseki formirati tako, da ne bodo oslabilili eden drugega in ovirali pri delu.

6. Vzgoja funkcionarjev. — Uspešno delovanje odsekov »Svobode« je precej odvisno od izveščenosti funkcionarjev. Njihovi vzgoji je treba torej posvetiti več pozornosti. Zato naj se organizirajo dramatični, telovadni in pevski, knjižnovodski in podobni tečaji.

7. Podpore Delavske zbornice. — Vse podpore marksističnemu gibanju naj se dajo predvsem »Svobod«, ki je matrica tega gibanja. Nepravilno je, da se dajejo take podpore v krajih, kjer obstajajo podružnice »Svobode«, drugim organizacijam, kajti s tem se podpira separatizem in slabi »Svobode«. V krajih, kjer »Svobode« še ne obstoji naj se pa podpore dajo drugim društvom le pod pogojem, da se »Svobod« priključijo. Podpora DZ naj se v celoti izroči centrali »Svobode«, ki jo razdeli na v ta namen sklicani konferenci ali na obnem zboru podružnic. Podpore smejo podružnice porabiti le v tiste svrhe, v katero svrhu so bile določene, ako je bila podpora določena za tečaj, se sme ista porabiti le za tečaj, nikakor pa ne drugače.

Litija. — V soboto, dne 24. t. m. smo imeli pri nas predavanje »Strahote svetovne vojne«, spremljeno s slikami. Predavanje je zelo dobro izpadlo in tudi udeležba je bila dovoljna. Posebna zahvala gre s. Kreitu, ki je s svojim lepim predavanjem zapustil v poslušalčih lepe vtise in obenem tudi mržnjo do vsake vojne. Želim, da nam »Prosvetni odsek Delavske zbornice« tudi v bodoče pošilja take predavatelje. Prihodnje predavanje se vrši v nedeljo dne 2. decembra in sicer po sledečem sporedu: Popoldne ob pol 5. otroško predavanje »Snežulčica«. Ob 6. zvečer pa združno predavanje, oba predavanja se vršita na pošti.

Sodrugi in sodružice! Udeležite se polnoštevno! Pripeljte k popoldanskem predavanju svojo deco. — Drago Anušič, t. č. tajnik.

Blago za obleke vseh vrst, kupite najbolje in najceneje pri NOVAK-U

15
Ljubljana — Kongresni trg

Čitaj!

S 1. novembrom smo posebej opozorili vse naročnike, ki dolgujejo nad tri mesece, da jim bomo nadaljno pošiljanje »Enotnosti« ustavili. Precej sodrugov je na to opozoritev poslalo naročnino, en del pa se ni zmenil za to in še menda čaka »boljših časov«, da bo lažje plačal dolžno naročnino, če se je še več nabere. Uprava »Enotnosti« je sklenila da z vso enogledjo zatre to zaostajanje in dolgovanje. Vsak naročnik lahko redno mesečno plača po 6 Din in se s tem reši skrbi, da mu ne bi naročnina narasla na prevelike vsote (na 15 Din in še več!). Zato sporočamo, da bomo vsem tistim, ki do začetka decembra ne plačajo vsaj do 1. okt. nazaj, list ustavili in ga v decembru ne bodo več prejeli.

Današnji številki so priložene položnice vsem naročnikom, ki dolgujejo (razen Trbovlje).

Vsi naročniki imajo označeno pri naslovu, do kedaj imajo naročnino plačano, odnosno od kdaj dolgujejo. Oni, ki dolgujejo nad tri mesece, imajo rdeče podčrtano pri naslovu. Vsem tem bomo list ustavili, ako ne poravnajo tekom 10 dni dolga.

Dolžnost vsakega naročnika je, da poravna še začetkom decembra naročnino do Novega leta in da začne z Novim letom redno mesečno plačevati naročnino. Le na ta način se bo mogla »Enotnost« povečati!

Uprava.

Trbovlje. — S revizorju v Trbovljah so plačali sledeči naročniki: K. J. Loke 355, Din 15; R. M. Loke 83, Din 15; S. L. Dobove 40, Din 15; B. A. Loke 186, Din 6; J. A. Loke 304, Din 10; J. P. Retje 119, Din 15; J. I. Loke 196, Din 20; B. V. Loke 197, Din 25; G. R. Loke 228, Din 15; V. K. Retje 26, Din 15; S. I. Loke 429, Din 6; H. A. Loke 51, Din 15; K. F. Loke 351, Din 15; K. F. Trbovlje II, 29, Din 10; P. L. Loke 67, Din 15; J. J. Loke 367, Din 15; J. I. Loke 188, Din 15; S. J. Loke 193, Din 15; Č. J. Loke 103, Din 15; B. A. Retje 49, Din 6; L. I. Retje 86, Din 15; Z. I. Loke 176, Din 15; R. A. Loke 76, Din 10; skupaj Din 334. — Popravek. Namesto A. L. Loke št. 367, bi moralo stati v izkazu v št. 43 A. H.

ZA ŽRTVE REAKCIJE.

V. izkaz od 22. okt. do 22. nov.

Ljubljana in okolica: Julka 8, Monte Kristo 5, Krim 8, S. K. 250, Zvezda v Šiški 8850, Pecko 5, Monte Kristo 4, Alma 17, Stanko 22, R. Saturnus 10, Pavlič 10, Monte Kristo 5, Mladi borci 12, Monte Kristo 350, Vesela botra 410, za prodane razglednice 30, Podpore žrtvam Koroškega režima, zbrali zavedni sodrugi 63, Živela sovjetska 10, Zupane Rok 3, Neimenovani 2, Zorko 2, Kramar 2, Perko 3, Karel 2, Hobot 10, Rotej 5, Paučič 2, Kajba 4, Uštur 3, Črnoga 4, Haimar 20, Kranje 2, Burja 5, Frelih Jaka 10, V veselje napredka svobodnih akademikov pri volitvah 2, Skupaj Din 79450. — Trbovlje: Montevido 5, A. G. 5, L. 2, za prodane razglednice 1, junij 14; — S. J. Vrančič nabral na nabikalno polo: Josip Vrančič 10, J. Varga 20, P. Florenini 5, V. Florenini 5, I. Udrih 10, S. Mrzel 5, Islaskar 150, Podlogar 10, Per 10, skupaj 7650. — S. Vrančič nabral 1. nov. 1928. v gost. Dimnik: F. Klobčič 5, A. Skala 6, J. Vrančič 10, F. Požun 5, F. Pleršek 10, J. Jerman 6, eden za dobro 5, Kalšek 6, skupaj Din 58. — Nabrala Roza: A. Hruševar Din 2, S. Kovačič 2, I. Febe 1, Vrančič 10, Prelogar 10, Pavlin 10, Zdošek 5, Nečičljiv 350, J. Stepančič 350, E. Požun 10, Montevido 2, F. Rote 3, I. Dolanc 2, A. Resnik 2, J. Pikelj 2, neimenovani 4, Serovac 2, D. Bastič 2, F. Fogris 5, skupaj Din 106. — Na veseli obeti nabral kum: Halek 10, Joc Via 10, Hermin 5, R. J. 5, Jurče 10, Popi 10, Franjo S. 5, Venca 550, Jurče Joc Via 12, skupaj 7250. — Trbovlje skupaj Din 339. — Velenje: Plan 15. — Tržič: S. P. K. 10, Janežič 5, skupaj Din 15. — Raka: Ivan Strcin 5. — Rog: D. Schaffer 10. — Beograd: Gasperšič 5. — Zgorje: nabral na nabiralno polo D. M. Kos Din 4, I. Podlogar 2, F. Skrbec 2, F. Hiršel 5, M. Regancin 2, M. Gluhak 5, S. Bevc 10, F. Baš 2, R. Jaklič 3, A. Drečnik 10, F. Podbevšek 10, R. Tomše 6, Florenin 2, F. Jabin 3, F. Zupai 2, neimenovani 5, M. Brglez 5, F. Krmelj 1, L. Dergan 5, I. Zupan 2, B. G. 4, Zagorac 2, J. Zagorac 3, Groboščič 5, K. Woga 4, A. Šparlek 3, R. Reganzin 3, R. Bantan 7, F. Tori 5, skupaj Din 122. D. nabral brez nabiralne pole Din 118, O. nabral brez nabiralne pole 55, P. nabral brez nabiralne pole 23, Z. Din 6, skupaj Din 324. — Zalog: nabral Črnelj Din 40. — Maribor: nabiralna pola št. 11, nabral G. Urbanec 2, Mosanc 1, Kladiovo 1, Srp 1, Zrve reakcije 1, za razredni boj 5, za osvobodilno 1, dol z Glavničajo 2, F. Garneš 5, F. Pernat 2, M. Kmetič 2, Živela revolucija 5, Skupaj Din 28. — Nabiralna pola št. 9: nabral B. Valentin: V. Jak 5, za enotno fronto 5, Kladiovo 1, 2, Petrov 1, 4, Matica 5, Grošelj 2, Klešče 270, Novac 4, Kladiovo II. 2, Petrov II. 4, Valentin 450, skupaj Din 40. Maribor skupaj Din 68. — Hrastralk: Podmenik Din 10.

IV. izkaz Din 202150

V. izkaz Din 162550

Skupaj Din 3647.—

Sodrugi podpirajte žrtve reakcije!

Ivan Pakiž, Ljubljana
Pred Škofijo 15. — Ustanovljeno 1912.

Na zalogi precizne žepne ure:
„Schaffhausen“, „Omega“, „Zenith“, „Doxa“, „Angelo“, „Lagendorf“, Corbebert“, zlatnina, srebrnina, briljantov, jedilnega orodja.

Srebrna žepna ura . . . Din 250.—
Nikelnasta žepna ura . . . Din 48.—
Budilka Din 60.—
14 kar. zl. damska ura Din 460.—
3. letna garancija.

A. Mladen (Trst):

Trst in tržaško vprašanje ob polomu avstro-ogrske monarhije
(Nadaljevanje.)
(Konec)

Rekli smo, da so dogodki tržačane prehiteli. Ta trditve odgovarja resnici. Toda ob koncu velikega krvoplitja so dogodki prehiteli tudi druge. Zgodovina teh dogodkov nam pravi, da sta v tistem času bili le dve veliki sili, ki sta vedeli, kaj hočeta. To je bila na ene strani od imperializma zapadnih sil in na drugi strani mlada ruska proletarska revolucija. Vse drugo je bilo bolj podobno listju, ki ga je eden ali drugi izmed dveh vrtnicev zajel v svoj kolobar.

Pod orjaškim pritiskom ruske proletarske revolucije so v proletarskih vrstah začeli dozorevati najrazličnejši dogodki. Dunajska socialna demokracija je pozabila na svoj »Auf nch Paris!« (ki je bil objavljen v »Arbeiterzeitung« ob začetku vojne) in se je začela orijentirati — zelo počasi sicer — k ideji samoodločbe narodov.

Alpski soc. demokratje so imeli 18. avgusta 1918 v Zell am See svojo konferenco, kjer so zahtevali samoodločbo za vse avstrijske narode s pravico, da si ustanove lastno državo in te države naj bi potem tvorile avstrijsko federativno zvezo.

Začelo so se stavke in proletarska gibanja po vsej Evropi.

Socialisti pa niso znali postaviti zahtevo o samoodločbi na proletarska tla. Zato tudi niso imeli uspeha. In ga tudi niso mogli imeti. Nova razdelitev Evrope je bila gotova stvar in gotova stvar je bila tudi nova razdelitev kolonij in interesnih sfer.

Zapadni imperializem je v svojo korist potreboval, da se je vojne udeležila tudi Italija. Za to uslugo ji je zagotovil vso vzhodno jadransko obal z gotovimi za-

ledjem. Zapadne velešile so vse to Italiji dale radovoljno, ker naposled niso dajale nič svojega. Saj so rezale v tuje tle. Tei zahtevi Francije in Anglije, da se izroči Italiji to, kar danes ima (in še več) se je morala ukloniti tudi tedanja caristična Rusija kljub vsem nasprotnim interesom svoje balkanske politike. 26. aprila 1915. je bil podpisan londonski pakt, ki je med drugim zagotavljal Trst Italiji.

Vse krivice, ki jih je prizadel imperializem zapadnih velešil malim narodom, vse načrte bodočih mej, ki so kasneje tudi resnično bile vrezane v živa telesa narodov, vse to in še marsikaj drugega je bil v stanu, da premeta samo proletarijat, ako bi bil sledil pozivu, ki je prihajal iz Rusije in bi se bil pridružil tedaj edini organizirani protikapitalistični in protimperialistični sili t. j. Sovjetski Rusiji.

»Imperializem pa je dovolj previden, da ne razglašala na vsa usta svojih smotrov, temveč kaže čim prijaznejše lice onim, ki jih misli pohrustati.« tako je pisal Et. Kristan leta 1913. In imperializmu se je tudi to pot posrečilo, da je narode prepričal o globoki ljubezni, ki da jo goji do njih. Narodi so nasledili, pa so deloma še danes prepričani, da se je leta 1918. zgodila njihova volja in ne volja zapadnega imperializma.

Dogodki so torej prehiteli mnoge in ne samo tržačane. Zato ker genceza vseh dogodkov od 1914. do 1918. sega globoko v leta pred 1914. Leta 1915. se je bila Italija samo ponu dila prilika, da je smela nastopiti in si še pred nastopom / zagotoviti Trst. Danes ga ima, pa ne ve kaj z njim. Trst brez zaledja, ki mu je bilo pred vojno na razpolago ne more obstojati kot veliko trgovinsko mesto. Danes tega zaledja nima in nima nikogar, ki bi mu to zaledje / zagotovil. Tudi sicer precej močno razvita tržaška indu strija je nastala le pod vplivom Avstrije in je razvoj te industrije umeten, političnega značaja. Za ti-

sto zaledje, ki mu je danes na razpolago, je Trst prevelik. In odkar je Trst pod Italijo, so si opomogle Benetke.

Italija pa rabi Trst zaradi svoje balkanske politike. Ta politika, to stremeljenje Italije na Balkan je v letu 1913 Italijo navedlo, da se je pridružila tedanjemu avstrijskemu protisrbskemu stališču. Italija je bila skupaj z Avstrijo proti temu, da bi Črnagora dobila Skader in da bi Srbija prišla do morja. Skupaj z Avstrijo je ustanovila Albanijo in bi se bila Italija (po izjavi njenega zunanjega ministra Di San Giuliano) tudi pridružila avstrijski oboženi akciji, ako ne bi bili Srbija in Črnagora odnehali.

Italija je torej dolgo stremela po Trstu in po vzhodni jadranski obali. Trst pa ima za Italijo važnost le kot strateška točka v njeni balkanski politiki. Je torej čisto naravno, da se Italija Trstu ne bo odpovedala in je tudi naravno, da Italija nima nobenega interesa, da bi Trst podpirala v tisti meri, kakor je to delala Avstrija. To poslednje ne bi imelo za Italijo žmisa.

Cesar pa ni bil proletarijat sposoben, da naredi leta 1918, za to se bo usposobil, da stori kasneje. Kakor vsa druga vprašanja, bo rešil proletarijat tudi tržaško vprašanje. In sicer celotno t. j. dal mu bo gospodarsko in narodno rešitev.

Gotovo je, da ob prvi prihodnji priliki proletarijat ne bo držal več križem rok. Ne bo pustil več rez